

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED



PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1940

VIII aastakäik

Toimetaja mag. agr. E. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 6, pk. 54, tel. 484-15.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 7

Juuli



Kõik noored ulatagu üksteisele siiralt käed koostöök ja elu edasi- ehitamiseks.

Haridusministeeriumi noorsoo ja vabahariduse osakonna juhataja P. R u m m o andis 11. juulil s. a. ajakirjandusele informatsiooni noorsoo ja vabahariduse alade korraldamise kavatsuste üle, avaldades järgmisi mõtteid:

„Noorsoo ja vabahariduse alade korraldamine on meil ikka olnud valulap-seks. Nagu meie kultuurielu ja hariduspoliitika organiseerimine üldse, nii ka noor-soo ja vabahariduse alal on esinenud palju juhuslikkust, kergekäelist otsustamist ja andestamatut vägikaikavedamist. Tõsi — meie noorteorganisatsioonid ja vaba-haridust korraldavad keskused on teinud palju ennastalgavat ja viljakat tööd meie kultuurielu edendamiseks. Nii laiad organiseeritud noortehulgad kui enamik tegelikkudest juhtidest on ikka siira aususega suhtunud oma ideelisse töösse. Nende tõsist tööindu aga häiris tugevasti see organisatsiooniline virr-varr, milleni meie sellel alal olime jõudnud. Kauaoodatud lahendust taotles siin korduvalt Haridus-ministeeriumi noorsoo ja vabahariduse osakond. (Minu eelkäija, kol. J. Wellerind, tegi koos oma kaaslastega tunnustusväärseid pingutusi segaste olude korraldami-seks. Mäletame kõik, kuidas tehti vaevarikast tööd näiteks skautlike organisatsi-onide ühendamiseks, mis on üks valusamaid probleeme. Et siin (kõik algatused jooksid tühja, olenes üldiselt teada olevatest asjaoludest.

Nüüd, kus nende delikaatsete probleemide korraldamine on usaldatud aute inimeste kätte, on olukord tublisti muutunud. Mõnigi seni lahendamata näiv probleem on äsjaste ajalooliste sündmuste keerises lahendatud revolutsioonilise aktiga. Selles mõttes on sündmused arenenud selliselt, et nüüd on teatud mõttes kergem luua süsteemi senisesse virr-varri.

Et mitmed põhjalikud ümberkorraldused noorsoo organisatsioonide struktuuris kui ka töös on hädavajalised, oli mulle selge juba praegusele kohale asudes. Nüüd on seda veenet üha süvendanud kõik need noorteorganisatsioonide tegelesed, kes arvukalt on võtnud vaevaks tulla osakonda oma soove avaldama või saatnud mille kirjalikkude tervitustega väärtuslikke näpunäiteid. Kõik on avaldanud tun-givat soovi nüüd, ajaloolisil pöördpäevil, ulatuslikule ümberkorraldusele võtta noorteorganisatsiooniline vormiline ja sisuline külg. Enamik praegu töötavaid noorteorganisatsioone on oma delegatsioonide kaudu juba kinnitanud oma siirast tahet sirutada uuele Vabariigi Valitsusele oma abistavaid käsi ja nõustunud ümber-korraldustega olevates organisatsioonides. Need asjolid julgustavad mind ja mu töökaaslasi reforme ette võtma.

Tahaksin aga eriliselt rõhutada, et noorteorganisatsioonide probleem on sel-eks liiga õrn, et siin talitada kaalumatu. Uisapäisa tehtud otsused võivad tuua vigu, mida hiljem on raske parandada ja teha haiget noortele. Pedagoogina püüan eriti viimast kõigiti vältida, nii palju, kui see on olemine minust.

Selge on see, et ei hakata lammutama tehtud tööd. Siin on palju väärtus-likku, millele tuleb edasi ehitada. Ka ootame kaas- ja koostööd kõigilt noortehuh-tidelt, kellele on kallis meie noorte tulevik ja kes arusaamisega suhtuvad praeg-usesse olukorda.

Millisena tahaksime näha organiseeritud noorust, mis on vääriiline vabale töötavale rahvale? Arvan, et see peaks moodustama võimsa organisats. terviku, kus kõik noored üksteisele siiralt ulatavad käed koostöök ja meie elu edasiehi-tamiseks. Enne sisu kujundamisele asumist tuleb luua sobiv vorm. Oleme siin osakonnas, toetudes senistele kogemustele ja pedagoogilistele põhimõtetele, koo-stanud esialgse kava, mille järgi noorteorganisatsioonid langeksid vastavalt koon-datavate noorte vanusele senisest kindlamapiiriliselt kolme astmesse. Rakenda-des järjekindlamalt vastavale vanusastmele sobivaid töömeetode ning neid sihi-

teadlikult edasi arendades loodame saavutada kõikide noorte ühtlast tegevusse rakendamist ja nende huvi kestvate ärkvelhoidmist organisatsiooni- alase tegevuse vastu.

Tähelepanu tuleb eriti pöörata teise astme, murdeea, noortele, kes siiani on olnud vaeselapse osas, vist sellepärast, et nende organisatsiooni tegevusele sisu andmine on raskemaid ülesandeid. Ometi on eriti siin vaja rakendada sobivaid töövõtteid, millega saame hoida algkooli lõpetanuid kasvatuslikus õhkkonnas ning vältida kraadestumise ohtu.

Kolmas aste, küpsem noorus, moodustaks üleminekujärgu täisealiste organisatsioonidesse.

Linna ja maa seisukohalt on noorte organiseerimises ja tegevusse rakendamises erinevusi. Neid erinevusi tahetakse täiel määral arvestada ning kujundada maaoludele, eriti nooremates astmetes, vastav organiseerimisviis.

Kuidas sellisele põhimõttele rajatud tervikulist noorteorganisatsiooni tööle rakendada, mis nime ta kannaks jne. — need on tehnilised küsimused, mille lahendamisele osakond asub õige pea. Siin ei taha meie bürokraatlikult toimides ministeeriumi laua taga kõik valmis teha, vaid astuda tihedasse kontakti noorteorganisatsioonide tegelastega, organiseeritud õpetajaskonnaga, ametiühingutega ja teiste asjast huvitatutega, kellest tuleksid moodustamiseks vastavad asjatundjate komisjonid üksikasjalikkude kavade koostamiseks. Igal juhul tahab osakond omalt poolt kõik selleks teha, et noored reformide puhul ei kannataks ja et need noored, kelle organisatsioonid on likvideeritud, saaksid peatselt isetegevuse aladel edasi töötada. Meie noorsoo-organisatsioonidel tuleb leida avaraid võimalusi endiste noorte kotkaste ja kodutütarde oma ridadesse sõbralikuks vastuvõtuks. Kui me võime etteheiteid teha likvideeritud Kaitseliidule, siis ometi peame asuma seisukohale, et emaorganisatsioonide pattude eest ei tohi nuhelda noori.

Kui oleme jõudnud kokku leppida organisatsiooni vormilistes küsimustes, siis tuleb muidugi tähtsam — töö sisu. Siingi tuleb kahtlemata võtta revideerimisele mõnedki seni harrastatud alad ning põhimõtted.

Tuleks loobuda meie hingeelule võõrast, pidurdada märkide, lintide ja muude väliste tunnuste domineerima-kippumist, metsatarkuse ja ilutsemise kõrval tõsta senisest suuremal määral esile elulähedasi ning praktilisi alasisi ja võidelda halasamatul pead tõsta kippuva kraadestumise vastu. Alla kriipsutades õigesti suunatud kehakultuuri tähtsust loodaks organiseeritud noori edaspidi senisest rohkem tegelemas näha vaimukultuuri aladega. Samuti ei pääse mööda, eriti vanemas astmes, noorte tutvustamisest ühiskondlike ja poliitiliste probleemidega, mida meil seni on peetud surmapatuks. See aga osutub paratamatuks, kui püsime põhimõttel, et noortest peavad kasvama teadlikud kodanikud. Endastmõistetavalt peab nii sellel kui muudel aladel toimima pedagoogiliste põhimõtete kohaselt.

Kuni vastavad kavad valmivad, soovitaksin olemasolevaid noorteorganisatsioonidel jätkata oma senist tegevust, osutades täit arusaamist praegusist suurist päevaprobleemest ja kõigiti kaasa aidata Vabariigi Valitsusele, kellel meie noorsoo kujunemine on eriti südamel.

Ka vabaharidustöö alade korraldamisel on osakonnal ees laiu töövälju. Teame, kuidas meie avalikud raamatukogud virelevad viletsais majanduslikes tingimuses, ja neile pole juba aastate jooksul leitud võimalust anda seadusega määratud toetust. Selle olukorra lahendamiseks on Haridusministeerium juba astunud vajalikke samme. Kavatsusel on algatada ka mitmeti vananenud avalikude raamatukogude seaduse muutmist, et avalikud raamatukogud tõesti suudaksid olla väärtuslikud kultuurilähted kõige laiematele rahvakihtidele.

Edasi tahab osakond, olles tihedas kontaktis vabaharidustegelastega, senisest suuremat tähelepanu pühendada õpingilisele tegevusele. Rahvaulikoolide ja rahvamajade võrk tuleb muuta tihedamaks ja otstarbekohasemaks ning jätkata raamatukoguhoidjate kutselist ettevalmistamist ja püüda parandada nende olukorda. Külade ja tööstuskeskuste elanikele kultuurilise meelelahutuse kättesaadavamaks tegemine on samuti püsivakorral. Organiseeritud tööliiskonna kultuurilisi taotlusi tuleb igati soodustada.

Saime siin märkida vaid alasid, mis kibedaimalt vajavad korraldamist, Noorsoo- ja vabaharidustöös on korraldamist vajavaid probleeme veel loendamatu hulgal. Endastmõistetavalt ei suuda me üleöö tähti taevast maha tuua, kuid Vabariigi Valitsuse kindel lubadus tõsist hoolt kanda rahvahariduse eest ühelt poolt ja noorsoo- ning vabaharidustegelaste sõbraliku koostöö pakkumine teiselt poolt lubavad loota, et osakonna töö saab osutada kõigiti viljakaks.

Kasvatame rohkem maasikaid.

Meil on juba paar aastat turul puudus maasikatest ja selle tulemuseks on hindade tõus. See puudus ei näi niipea kaduvat, sest meie puuvilja saak on mitmeks aastaks hävinenud ja viimase aset tuleb nüüd osaliselt täita marjadel, kusjuures maasikale kui värskele ja ka töötletult eelistatud marjale kuulub tähtis koht.

1928/29. a. külma talve puhul Kesk-Euroopas, eriti Saksas, hävisid pea kõik maguskirsi- ja osa teisi viljapuud. Tekkinud kahju pehmentati suurejoonelise, kiiresti rajatud maasika kasvatusena.

Meie turu varustamine värske maasikaga on olnud kogu aeg puudulik. Head marja värskele ja puhtalt saada, on väga raske, või kui saabki, siis on kind harilikule kodanikule ligipääsmatult kõrge. Maasikakasvatamise küsimusega peaksid tegelema tõsiselt turude lähedased maapidajad, eriti aga väiketalundid, kuna kaugemad asukohad ei võimalda suuremaulatuslikku tasuvat maasika kasvatust. Viimastes kohtades aga tuleb maasikaid kindlasti niipalju kasvatada, et neid jatkaks senisest rohkem oma tarvete rahuldamiseks.

Maasikate paljundamine toimub üldiselt — väljaarvatud kuumasikad — võsundite abil. Paremaid võsundeid annavad 2-he aastased taimed. Iga võsundi küljest võetakse 2—3 istikut, kuna kaugemal võsundi ladvasad on liiga nõrgad istutamiseks. On kasulikum võetavate istikute suhtes, kui jätame igale emataimele külge ainult 2—3 võsundit, kusjuures igast võsundist laseme kasvada 2—3 taime, seega annaks iga emataim 4—9 istikut.

Teine võimalus heade istikute saamiseks on, kui noored võsunditaimed eraldame emataimest siis, kui neil alles tekivad valged juureotsad ja pikime nad huumusrikkale niiskele peen-

ralt või tühja lavva. Algul tuleb istikuid umbes 6—10 päeva varjutada ja hoolega kasta. 3—4 nädala pärast on istikud küllalt arenenud kohale istutamiseks.

Kasvukoha valik ja maasikate valmistus.

Maasikas vajab sooja, külmade tuulte eest kaitstud kasvukohta. Maasikaistandus peaks olema piiratud mingi taraga, et varjata istandust tuulte eest ja soodustada lume kogunemist talvel. Maasikas vajab niiskemat ja toitaineterikast mulda. Täis- saagi andmiseks vajab tait valgust, kuid võib anda rahuldavat saaki ka viljapuude vaheskultuurina poolvarjus.

Maa olgu võimalikult põhjalikult ja hästi haritud ning öieti väetatud. Eelviljaks sobib kultuur, mis vajab täisväetist ja head maaharimist nagu kapsas, kartul ja juurviljad. Maa väetamisel antakse eelviljale tugev laudasõnniku annus, 500—600 kg aarile.

Maasika otseks väetuseks on aga kunstväetis, mis antakse maasikate istutamise eel maaharimisel. Normideks oleks 1 aarile umbes:

2 kg kaalisoola,

3 kg superfosfaati

20—30 kg lujja (lubjavaestele maadele).

Istutamine.

Sobivam maasika istutamise aeg on augusti teine ja septembri esimene pool. Sügisel hiljem istutada ei ole kasulik, kuna siis taimed jäävad nõrgaks ja hukkuvate % on liiga suur. Kui sügisel õigeaegne istutamine ei ole võimalik, sooritatakse see varakevad. Augustis-septembris istutatud taimed annavad järgmisel aastal juba väikest saaki.

Maasikad tulevad istutada võimalikult tasasele maale, aga mitte peenar-

dele, vahekaugusega 80×30 sm. Selle vahekauguse juures on võimalik maaharimine hobusega. Kus harimine toimub käsiplaneediga ja kõpladega, võib ridade vahe olla 60 sm.

Istutamine toimub vastava väikese kühlvi abil või lihtsalt käega. Istutusauk olgu küllalt avar, et istiku juured sirgelt sisse mahuksid. Maasika juures on väga oluline, et istik saaks asetatud õigesse sügavusse, s. o. nii, et muld ulatuks juurekaelani, ei kataks südamelehti ega jätkaks ka juuri paljaks. Muld istiku ümber tuleb mõlema käe sõrmedega vajutada kõvasti kinni.

Istutada võimalikult pilves ilmaga või õhtu eel. Hoolitseda, et istikud istutamisel oleks korralikult kastetud. Pärast istutamist kohe maa kohendada.

V ä e t a m i n e.

Maasikas ei vaja mitte ainult tugevat eelväetust maa ettevalmistamisel, vaid seda kogu kultuuri kestel. Maasika põhiväetise moodustab laudasõnnik, mida antakse igal sügisel, kattes sellega maa taimede vahel. Kevadel, esimese maaharimise eel, antakse 1aarile:

- 1 kg väävelhaput ammooniumi
- 2 kg superfosfaati
- 2 kg kaalisoola

Pärast õitsemist: 1 kg tšiilisalpeetrit ja pärast saagi koristamist:

- 1,5 kg tšiilisalpeetrit
- 2,0 kg superfosfaati
- 2,0 kg kaalisoola.

H o o l d a m i s t ö ö d.

Alates varakevadest on tööde järjekord järgmine: Kevadel maa tahenemisel kohe külvata esimene väetis ja sellejärel sooritada esimene maakohendamise planeedi või kultivaatoriga. Maasika juured asuvad kaunis pealispinnas, seepärast olgu maaharimine kerge. Esimesel maaharimisel segatakse ka sügisel katteks asetatud sõnnik mullaga. Kerge mulla kohendamine toimub iga 2 nädala järgi.

Järgneb õitsemisele pöud ja on maa kuiv, vajavad maasikad tugevat kastmist. On marjad täiskasvanud, lõpetatakse maaharimine ja taimede vahed kaetakse õlgedega, mis kaitsevad marju määrdumise eest. Kohe pärast saagi koristamist järgneb suurem töö: võsundite kõrvaldamine koos istikute

võtmisega, väetise külv ja sügavam maaharimine. Maa hoitakse külmade tulekuni puhas. Külmade tulekul kaetakse taimede vahed laudasõnnikuga, taimi vabaks jättes.

Nii käib hooldamine aastast aastasse. Maasikad jäetakse ühele kohale 3—5 aastaks, vastavalt sordile. Varased lühemaks, hilised pikemaks ajaks. Keskmise saak on aarilt 40—60 kg marju.

Paremateks sortideks on valmimise järjekorras:

1. Saksa Evern — Väga hea turumari.
2. Võitja — hea turumari.
3. Kuninganna Luise — lauamari.
4. Flaamimaa (Flandern) — lauaja tööstusmari.
5. Jucunda — tööstusmari.
6. Ülem-Sileesia — laua- ja keedisemari.
7. Leopoldhalli hiline — hea turumari.

Ä r i l i s e k s k a s v a t a m i s e k s.

Saksa Evern, Flaamimaa, Jucunda Võitja, Leopoldhalli hiline. Raske maaga lepib: Leopoldhalli hiline; kerge maaga lepivad Saksa Evern ja Võitja.

M i k s m e i e m a a s i k a k a s v a t u s e i e d e n e.

1. Tööjõu küsimus. Meil on tavaks, et maasikad asetatakse tihedalt peenardele, kus tuleb kõiki töid sooritada käsitsi, mehhaniseerimata; isegi kõpla kasutamine on sellise peenrakultuuri juures raskendatud, planeedist ja hobusega veetavast harimisriistast rääkimata.

2. Maasikakultuurid hävivad või kannatavad sageli talve läbi. Selle vastu peame otsima abi. Näib, et parim abinõu siin on sügisene maasikastanduse katmine sõnnikuga, häda puhul ka õlgedega. Kate on vajaline, et lumi jääks paremini püsima taimede vahele ja peale ning kaitseks neid külma vastu. Maasikas on õrn talvise jää suhtes. Sellepärast peame hoolitsema, et istanduse alla tulev maa oleks kallakuga, aga mitte lohkliik, kuhu võiks koguneda talvine vesi ja jätatudes rikuda taimi.

3. Tuleb kasvatada meil katsetatud ja tunnustatud sorte.

4. Maasikas vajab tugevat väetist, umbrohuvaba ja hästi haritud kasvu-kohta.

5. Taimekaitseala tuleb kultuuride laienemisega koos süvendada Viimasel ajal on kevadeti suurt kahju teinud maasika õielõikaja.

6. Maasikaid kasvatatakse ühel ja samal kohal liig kaua.

Nende, sagedamini esinevate puuduste kõrvaldamisel võime loota paremat edu maasikakasvatamises.

A. Haavaniit.

Kogume kodumaa ravimtaimi.

Augustis ja septembris korjatavaid ravimtaimi.

- | | |
|---------------------------------------|--|
| 1. Hiirekõrv | — Capsella bursa pastoris. |
| 2. Karukollaeosed (tolm) | — Lycopodium clavatum ja teised kollaliigid. |
| 3. Kitbuviitsamarjad | — Rosaespec. varia. |
| 4. Kollase mesika õied | — Melilotos off. L. cinalis Desr. |
| 5. Kõõmned | — Carum carvi L. |
| 6. Leedripuumarjad | — Sambucus nigra L. |
| 7. Nõgesejuur (suur- ehk kõrvenõgese) | — Urtica dioica L. |
| 8. Puju (harilik) | — Artemisia vulgaris. |
| 9. Tungaltera | — Claviceps purpurea L. |

Septembris ja oktoobris korjatavaid ravimtaimi.

- | | |
|---------------------------|--|
| 1. Aedvaagi juur | — Inula helenium. |
| 2. Jooksjarohu juur | — Ononis spinosa Led. |
| 3. Kadakamarjad | — Juniperus communis. |
| 4. Kalmusejuurikas | — Acorus calamus L. |
| 5. Kikkaputke juurikas | — Arhangelica officinalis Hoffm. |
| 6. Kortslehed | — Alchemilla vulgaris L. |
| 7. Maamõõla juurikas | — Geum urbanum L. |
| 8. Maavitsa varred | — Solanum dulcamena L.
1—2 aastaselt taimelt. |
| 9. Näärjuur | — Pimpinella magna L. et P. saxifraga. |
| 10. Palderjani juurikas | — Valeriana officinalis. |
| 11. Takjajuur | — Lappa tomentosa et L. glabra Lam. |
| 12. Tedremarjana juurikas | — Potentilla Silvestris Neck. |
| 13. Tärnpuumarjad | — Rhamnus cathartica. |
| 14. Võilillejuur | — Taraxacum officinale Wigg. |

Kuivatamisel kaotab ravitaim palju oma esialgsest toorkaalust. Allpool järgneb mõningate tähtsamate ravimtaimede kohta kaalu kahanemise tabel kuivatamisel. Seega kaotavad oma esialgsest toorest kaalust.

Õied:

Pärna — 3:1; raudrohi — 4:1; Kassinaeri, kummeli, rukkilille, lõhnakannikese, paiselehe — 5:1; Leedri — 6:1; Piimanõgese ja üheksanõgise — 8:1.

Marjad:

Kibuviitsa — 2,5:1. Mustika — 7:1.

Lehed:

Maavitsad — 3:1; Leesika, paiselehe, üheksavägise — 5:1; Karumustika, koerapöörirohu, raudrohu — 7:1.

Juured:

Karumustika — 3:1; Aedvaagi, võilille — 4:1; Jooksjarohu, kikkaputke ja takja — 5:1.

Juurikad:

Tedremarana — 2,5:1; Kalmuse — 4,5:1; Palderjani — 5:1.

Varred koos lehtede ja õitega (herba):

Liivatee — 3,5:1; Verehurmarohi — 4:1; Käoorvik (vöörasema) — 5:1, Raudrohi — 7:1.



Üks elu.



Teaduste allikal.

A g u R i a.

See, mis mu teadmisi janunev vaim lootis koolist leida, ei täitunud algkoolis veel kaugeltki. Elu seal ei olnud mulle kuigi meeldiv, kuna ma kodus harjunud olin rahulikuma ja iseseisvama eluga. Seal oli palju ulakust ja mulle ennetundmatut rumalust ning õelust, mis kontrastina tundus mu endisele vabale elule. Seepärast on mu mälestused algkooliajast õige masendavad ja ilmuvad mulle vahetevahel unenägudes viimase ajani. Just kooli olukord oli see, mis elu ja õppimise tegi seal ebameeldivaks, mitte õpetajad või õppeained iseenesest. Õpetuse kohta ei teadnud ma siis veel midagi arvata.

Olgu siin suures läbilõikes kujutatud üks nädalalõpp selles veneaegses rahvakoolis 19. sajandi lõpul. Kahtlemata sarnlevad ülejäänudki nädalapäevad ja vahest teisedki tollaegaesed koolid siin kirjeldatule.

Oli üks hilissügise koolipäev. Väljas puhus kõle kirde tuul. Klassi aknaid ei avatud, kuna kardeti külma. Nähtavasti olid kõik sellega harjunud, samuti tolmurohkusega, millest õhk oli hall.

Klassitoas oli mitu jaoskonda. Sellal kui ühedelt küsiti, tegid teised jaoskonnad mingisugust käsitööd. Küsimine, samuti seletamine sündis vene keeles, peale usuõpetuse ainete, mis olid eestikeelsed. Vastamine ei edenenu kuigi lodusasti, muidugi keele oskamatusel pärast. Õpetaja lausus: õppige veel! ja pöördus teiste jaoskondade poole. Kui ta neid venekeele grammatika reegleid, millede õppimisele suurem osa igast tööpäevast kulutati, uuesti hakkas küsima, ei saanud ka nüüd paljud kuidagi viisi vastamisega hakkama.

Jõuab kätte lõunaeg. Söögiroom asub magamisruumis ja lehkab pahasti. Toiduainete panipaigaks on kitsas ja madal katusealune magamisruumi kõrval. Ööseti peavad seal hiigelsuured hallid rötid söömapidu. Päeval varjavad nad endid lae vahel. Leivakotid on auke täis näritud, kuna rott kunagi endist auku ei oska või ei viitsi tarvitada. Liha on näritud. Leib on seest õõnestatud ja haiseb rottide järele. Väike puust kohupiima- ja võilänik on kaane õõnest läbi näritud, kuid sisse pole veel keegi saanud. Võtan magadistoa ahjust kartulikausi. Sinna on tuhka sisse läinud, kuna ahi on kitsas ja pime ega pole praehjuks ehitatud. Puhun tuha maha ja süön. Plekknõust rüüpan plekimaitselist

külma piima peale. Ta on juba 4—5 päeva selles nõus seisnud, kuid pole veel hapuks läinud. Nii söövad kõik. Ka toiduainetes pole märgata erinevusi.

See toiming lõpetatud, minnakse välja jooksma. Ühismängusid kas ei tunta või ei hoolita neist. Spordist ei näi kellelgi aimu olevat. Ka juhatusi ei antud vabaaja veetmise kohta mingisuguseid. Jooksmine muutub nõndaviisi lihtsaks üksteise tagaajamiseks, kinnipüüdmiseks ja rüelemiseks. Suuremad haaravad vähemaid kinni ja viskavad nad riitega samas voolavasse ojasse, mille vesi on sügavamatel kohtadel kuni rinnust saadik. Selle juures on kisa suur. Enamasti grupeeruvad vastas-pooled päritolu järele. Vahel astuvad ka sugulased oma nõrgemate sugu-vendade kaitseks välja. Minu kaitseks olid tarbekorral paar sugulast. Kuid et nad vähemaktiivsete hulka kuulusid siis puudusid nad kahjuks tihti võitlusrindelt ja nende vähem suguvend sai selle tõttu mõnigi kord tublisti kannatada. Uustulnukid ilmutasid alguses kalduvust õpetajatele kaebama minna. Kuid see komme võõrutati kohe kas suplemise kordam-isega või mõne muu karistusega.

Vahepeal on saabunud õhtu. Kõik asuvad klassituppa õppima. Tol-lal õpilased õhtuti kodus ei käinud, olgu nad ligidalt või kaugelt. Kor-rarikkujaid märkis „priimus“ hoolega paberilehele, kellel siis õpetaja määramisel tuli pähe õppida mõni venekeelne laul või pörandate pühki-misest osa võtta. Mõned tõusid hommikul enne üldist ülestõusmist ja läksid klassi õppima, kuna õhtul oli klassis rohkesti ülesminat ja muud õppimist segavat. Õhtul enne teisi oli magamaminek keelatud. Kui niisugune unekott tabati, siis määrati talle karistuseks kirjutada 100 korda lauset: uni ei anna uuta kuube, magamine maani särki. Hiljemalt järg-miseks lõunaks pidid kõik trahvitööd sooritatud olema, muidu ei lastud lõunale.

Kuidas õpitakse siis õhtul klassis? Ühed loevad valjusti piibli- või kirikulugu ja tuubivad kirikulaule, teised õpivad venekeelsete sõnade eestikeelseid tähendusi. Enamasti ikka valjusti, nagu palvetajad juudi kirikus, kuna valitses üldine arvamine, et kõvasti lugedes jääb paremini pähe, ka siis, kui loetavast midagi aru ei saa. Ja aru ei saanud paljud sellest, mis nad lugesid, kuna eestikeelsete usuõpetuse raamatud olid trükitud iganenud eesti keeles ja venekeelset nii kui nii keegi palju midagi ei mõistnud. Loomulikult võis siin hädast välja aidata ainult mehaaniline mälu. Kellel see oli nõrk, see ei saanud ühtegi õppeainet rahuldavalt vastata, olgugi, et ta muidu päris arukas poiss võis olla.

Mina kasutasin päheõppimisel niisugust viisi, et avaldasin õpetajale soovi vabatahtlikult vastata, kui ma mõne osa olin jõudnud pähe õppida. Harilikult võttis õpetaja sarnast soovi kuulda. Muidugi vuristasin siis mõned read ladusasti ette ja mul kästi istuda, arvates, et ma kõike sama hästi tean. Nii ei tulnud mul pea kunagi pähe õppida kogu ülesantud tükki. Paha lugu oli ainult siis, kui teised ei vastanud. Siis küsiti veel samas tunnis ka mind, millisel juhul pidin vabandama oma mittetead-mist sellega, et vastav koht ei olnud hästi arusaadav. Oli küll korraldus, et õppimisel tuleb õpetajale pöörduda, kui mõnest asjast aru ei saa

Rukis.

Kõrge taevas nagu pühakoda
varjab rukis sind ju kummargil,
ja su rüpest õnnes vaatab teda
taevasinisenä rukkilill.

Vaba tuul sul kahisedes kiigub,
särav päike kaisutab ju sind, —
ja nii igaveses rahus liigub
suurest elusõnast sinu rind.

Rukis — sinu voogamise rahu,
sinu küldsed kummarduvad pääd
toovad hingesse mul pühaliku rahu, —
nõnda kodust, nõnda vaikset, hääd.

H. Suislepp.

ja ka teised klassis seda ei tea. Ei mäleta, et seda korraldust oleks keegi kunagi täitnud. Arvatavasti olid kõik alati ses arvamises, et neile midagi arusaamatut ei ole, ainult küsimise puhul selgus see tihti teisiti.

Oma igavust õppimise aegu püüdsid paljud sellega lahendada, et nad teisi juukseid pidi kiskusid, nõelu nende istmike alla asetasiid või tindipoti nõnda seadsid, et ta naabri ettevaatamatu liigutuse puhul selle raamatule ümber läks, kust seda musta vedelikku siis keelega ära lakuti, nii et kõigile tükiks ajaks sai naerda. Mõned provotseerisid igasuguste „nöökimiste“ ja ja nokkimistega nõrgemate kallal lööminguid, millega nad siis omale hädaohutut lõbu said valmistada. Vastastikku sõimamine igauhele pandud sõimunimedega oli harilikuks asjaks. Kuid siin kordus eranditult sama nähtus, mis veiste karjaski, et ikka ainult tugevamad võivad nõrgematele liiga teha.

Kui kõra suureks paisus, tuli õpetaja klassi. Nii juhtus kord õpetaja jalgu jääma parajasti üks teisi kimbutamas käinud jõmpsikas, olgu et muidu niisugused on osavad oma nahka hoidma. Nüüd ei aidanud enam väljamõeldud valed. Ta sai juukseid pidi tublisti sakutada ja samal ajal põlvega tagumikku tugeva tõuke, nii et ta „ahvikiirusega“ teise tuppa lendas ja alles seal mahti sai pinkide vahel kõhuli maanduda. Tükiks ajaks võttis ruumis aset hauavaikus, mitte kaastundest sissekukkunule, vaid puhtast kahjurõõmust, et see saatus mitte enesele osaks ei saanud. Siis algas aegamööda jälle sumin ja liikumine, mis mõne hetke pärast paisus endiseks käraks. Siin ilmutasid mu kaaslased üllatavat sarnasust varblaste parvega, mille keskele isa haavlilaengu oli saatnud. Kõra aga vaibus seekord iseenesest, kuna õhtusöögil tuli minna.

Söögitoas oli poolpime ja katkise klaasiga petrooleumi seinalamp, n. n. tattnina, suitses kohutavalt. Nähtavasti olid mõned sööki ahju panes temaga halvasti ümber käinud. Nüüd tuli aga võtta lahkelt vastu kõrvakiile ja sõimu sellel, kelle kord oli sel õhtul lampi süüdata. Lamp aga ei muutunud selle pahanduse tõttu põrmugi paremaks.

Kui oli õhtueine peetud, mis oma koostiselt sarnles kõigile eelmistele einetele, siis õpiti veel klassis umbes tund. Oli magamamineku aeg

kätte jõudnud, tuli õpetaja klassi, käskis püsti tõusta ja laulda: „Nüüd hengva inemise, mets, tõpra, linnukese, kõik ilm läts magama. Oh tõuse meel nink mõte, nüüd üles Looja ette, kes nakkas hengust jagama“. Selle unelaulu viit kuuldes tunnen ma ikka veel ninasõormeis leivakottide läpastanud lehka ja kibedat tolmumaiku suus.

Peale unelaulu algas klassitubade rookimine, millest peale järjekordsete pühkijate ka trahvikaardi omaja osa võttis. Kasevitstest luudadega keerutati pööraselt tolmu üles. Selle sumbutamiseks riputati harilikult vett põrandale. Magadistoas aga kerkisid tolmupilved küljekottide ja tekkide kohendamisest, ilma et siin võimalust oleks olnud vetki tarvitada. Ventilatsioon puudus toleaeagseis majades. Ei tunnud seda siseseadet ka keegi oma kodus, kus käsitsi rehepeksmise tolmus inimesed veel suuremas tolmus elasid ja töötasid.

Tihti harrastati peale tulekustutamist püksirihmadega vehklemist, mis pidi asendama koolis puuduvaid sportlikke harjutusi. Ettevaatlikumad pugesis siis küljekottide alla, kui vehklejad jooksid pikuti mööda narisid, igas suunas rihmahoope jagades. See toiming sündis suurema kärata, kuna muidu oleks õpetaja seda tegevust tulnud takistama.

Oli see läbi, võis arvata, et on rahuaeg selles rahutus majas alanud. Öövaikust katkestas ainult ühetooniline rottide krõbin leivakottide kallal, mis sarnles lehmade mäletsemisele laudas. Vahetevahel kostis sekka selle väleda neljajalgse äge piiksumine, kui teda mõni magaja oma tekilt tabas. Muidu kostis veel norskamist ja läbi une kõnelemist.

Siiski ei saanud veel oma silmi-kõrvu sulgeda üks magajaist, kelle käes oli trahvikaart eestikeelse kõnelemise pärast. See oli väike taskus kantav lauaticike, millele oli kirjutatud: „Govoritj poestonski vospreštsaetsä“. Selle kaardi igakordne omaja pidi osa võtma ruumide pühkimisest, ahjude kütmisest ja veekandmisest klassituppa. Kaart käis muidugi vahetpidamata käest-kätte ega saanud loomulikult ka öösel puhata. Ei olnud naljaasi hommikul jälle kõik tööd läbi teha, mis kaardi omaja juba õhtul pidi tegema. Juhtus siis, et mõni magajatest kas läbi une või muidu juhtus mõne eestikeelse sõna selgelt kuuldavale tooma, siis ei jäetud kasutamata juhust selle neetud trahvikaardi üleandmiseks. Alles selle järele võis endine kaardi omanik unerahule mõelda. Omas lapselikus lihtsameelsuses ja kohusetundes võeti kaart enamasti puiklemata vastu ja alistuti vaikselt oma saatusele. Kui ta vahel juhtuski kaduma, nii et süüdlane teadmatuks jäi, siis oli priimuse kohus viibimata uut valmistada.

Koidab uus hommik, kuulutades uut võitlust ja uusi muresid. Raske südamega tõusen asemelt. Ruttan klassi nagu pesema, sest muidu leiad eest juba mitmete poolt tarvitatud vee omas pesunõus. Oli nimelt nõnda, et paljudel need pesunõud hoopis puudusid. Kuid täna näikse olevat laupäev. Kodupääsmise rõõm vaigistab võitluse iha, võib olla ka kartus pärast teisi istuma jääda. Seda rõõmu ei saa kaasa elada vaid need, kes nädala sees ei ole suutnud pähe õppida kirikulaulude normi. Nimelt tuli igal nädalal otsast otsani pähe õppida üks kirikulaul ja kuuest lau-

lust ainult esimesed salmid. Samal ajal õpetati ka nende viisid selgeks. Arusaamatul keelel trükitud kirikulaulude õppimine ei olnud toleaeegses koolis sugugi kerge asi. Ma ei mäleta, et ma nende sisust palju oleksin mõistnud.

Laupäev tähendas seepärast paljudele suurt aruandmise päeva omast nädalatööst. Mõni jäi ka pühapäevaks sinna ja sai vahest paari nädala järele korraks kodu minna. Kergendustunne asus rinda, kui kostis ko-raal: „Õnnista ja hoia!“ Sellega oli kodumine otsustatud. Kui ühele poole tuli mitmekesi koos minna, siis oli see omaette sündmus. Lumisel ajal laoti liiklemise hõlbustamiseks tühjad sööginõud kasuka või palitu välispoolele ja üksteise võidu algas lõbus kodusõit. Seda juhtus harva, kui mõnele oli hobusega järele tulnud.

Pika vaheaaja järele sain kodus jälle saunas end korralikult pesta ja hiljem sooja sööki süüa, mis ei lehkanud vastikute rottide järele. Kooliaja lõpupoole ei kannatanud mu kõht enam kodust sööki välja.

Ma ootasin väga kevadet, kus tuli kooliskäimine jätta ja sea-lamba karja asuda. Rõõmsaimaks päevaks mu algkooliaastail oli kooli kraami järele sõit. Päikegi paistis siis hoopis teisiti, kui teistel päevadel! Mu armsad loomad! — Kuidas igatsesin ma nende järele rohelisel kesa-põllul. Sõimu, kära ja hädaldamise asemel paitas siin mu kõrvu lõokese rõõmus lõõritus kõrges taeva laotuses, mis nagu tõstis ennastki kõrge-male kõigest maisest mustusest ja väiklusest.

Oma suviste le hoolealustele pidasin ma tingimata päevaraamatut, nagu mulle koolis peeti, kuhu märkisin numbrid iga nime järele elu-viiside ja muude omaduste kohta, et siis karistamise puhul neid and-meid arvesse võtta. Individuaalseid erinevusi näitasid ainult sead, kuna lammastel neid ei olnud ja veistel ka hoopis vähesel määral. Kõige rohkem mu hoolealustest meeldis mulle siga. Ta armastab palju magada ja vähe töötada. Ja kui ta ärkvel on, siis katsub ta võimalikult kergema vaevaga oma kõhtu täita. Ainult suplemisevaeva ei põlga ta kuumal ajal kunagi, niipea, kui vett juhtub ligidal olema. Toiduotsimisel ei lepi ta rahuliku nosimisega viletsal söödamaal, nagu lambad ja veised seda teevad. Üsna aegamööda ja järelvalve tähelpanu äratamata hiilivad nad igauks isesuunas kartuli või rukkipoollu äärde ja on siis äkki nagu maa-alla kadunud.

Kunagi ei hakka siga keelatud põllul äärest sööma. Ta näikse seda täpselt teadvat, mis on karjase poolt keelatud või lubatud. Sinna ei nõustu ta minema iialgi, kuhu tahad teda vägisi ajada. Kui ta aga ise pääseb lippama, siis peidab ta end kõige pealt põllu keskele hästi ära ja hakkab seal sööma rahulikult ning ettevaatlikult. Tal on aga kar-jastele õnneks, üks suur nõrkus, mida ma tema välja meelitamiseks ta peiduurkast ära kasutasin. Niipea kui ma märkasin mõne harjaslooma kadumist, haarasin ma põrsa jalast kinni. Ja kisa peale oli kadunud varsti kohal. Tal on julgust ja tahet oma tõukaaslast hädas viibimata aidata. Ükski teine koduloom ei ilmuta sarnast valmisolekut aktiivseks abiks. Ka ei ole ühelgi teisel kariloomal niipalju taipu ja kavalust oma

kõhu eest hoolitsemisel. Seepärast on siga suutnud vaba metsloomana püsida veel isegi tihedalt asustatud Euroopas.

Kuid pea tuli mul jätta karjase elu, kuna sai otsustatud linna kooli minck, kus suvine koolivaheaeg on hästi lühem.

Kirjandust.

Ed. Looga. Maanoor. Õpik-käsiraamat.

EÜK „Postimehe“ kirjastus, Tartus, 1940. a. Hind Kr. 2.20.

Maanoorte kirjanduse sari on rikastunud uue teosega. See 194 leheküljeline, heal paberil trükitud raamat, mis varustatud endise siseministri A. Jürima õõnsate juhtlausetega ja kriitpaberil pildiga, äratab teatud tähelepanu. Väliselt võib raamatut pidada esimeseks ulatuslikumaks katseks maanoortering. käsiraamatute alal. Uut ei too aga raamat maanoortering. tegevusse sisult. Ta ei saagi seda tuua, kuna Ed. Looga raamatus on pooled kirjutised võetud ajakirj. „Maanoored“ ja „Tõusev Noorus“ veergudelt, teine osa käsitleb aga ringide senituntud tegevusalasid. Raamatus ei ole loodud süsteemi ringide tegevuse korrastamisel ja küsimuste käsitlemisel, vaid rida artikleid on paigutatud sinna ilma ühegi põhimõtte- ja järjekorrata, mistõttu ei anna ka käsiraamat tervikulist pilti ning puudutab maanoorte tegevust pinnaliselt ja ühekiõlgelt. Sisukorras selgub, et osa artiklitel on autorid, teistel need puuduvad. Lähemal raamatu lugemisel selgub, et see on enamikult tuttav ja varemilmunud materjal „Maanoorte“ ja osaliselt ka „Tõuseva Nooruse“ veergudelt. Kirjutistele on aga siin tekkinud hoopis uued autorid. Avage näiteks „Maanoortes“ leheküljed 1938. a. — 157, 1937. a. — 25, 1936. a. — 55 ja rida teisi ja võrrelge

neid uue „teose“ lhk. 160, 43, 19 j. t. uute autoritega. Kui raamatu toimetaja on leidnud vajaliseks ära trükida teatud osad kitsastes oludes ilmutuva noorte ajakirja „Maanoored“ veergudelt, kui nende kirjutiste sisu on tunnustatud niivõrd väärtuslikuks, et see väärisk avaldamist õpik-käsiraamatu lehekülgedel, siis oleks väärinud teiste autorite kõrval küll ära tuua ka rea kasutatud artiklite autorid, pealegi, kui nad on ka praegu töötamas maanoorte instruktoritena nii Pärnu-, Saare- kui mõnedes teistes maakondades.

Raamatu koostaja avaldab oma eesõnas tänu reale isikutele ja neile, kes oma väärtusliku kaastõõga on koguteose sisu rikastanud või lubanud oma seniilmunud artikleid kasutada. Sealjuures on ta aga päriselt ära unustanud need, kellelt ei ole luba küsitud ja kellele artiklitele on üle õõ ilmunud uued autorid. Kirjanduslikul alal teise töö äratrukkimine oma nime all on tuntud kirjandusliku varguse ehk plagiadi nimetus all, kuid siinses teoses on rakendatud sellesse vist uus „noorsoo kasvatamise põhimõte“. Ei tahaks aga küll soovida, et maanoored omale nii kõlvatult „au“ teeniksid, kui on seda teinud nende isehakanud juhid.

E. V.

*See, kes oma tões on kindel,
See, kes ustav sõdur rindel,
Võitleb võidetunagi.*

K. Merilaas.

Maanoorteringide tegevusest.

Joosep Nõu Ülemaalise Maanoorte Ühenduse vanemaks.

Arvesse võttes meie noorsoo edasise organiseerimise ülesandeid ja suunda, vabastas üleriigiliste noorsoo-organisatsioonide peavanem, kelleks on sõjavägede juhataja kindral-major G. Jonson, oma 16. juuli otsusega August Jürima Ülemaalise Maanoorte Ühenduse vanema kohalt, arvates 16. juulist k. a., ja kinnitas, arvates samast kuupäevast, Ülemaalise Maanoorte Ühenduse vanema ajutiseks kohustetäitjaks koolide peainspektori agronoomia mag. Joosep Nõu.

Soovime omalt poolt uuele maanoorte vanemale õnne ja jõudu maanoorte liikumise väljatalutamiseks seniseilt, välispididust taotlevalt ummikradadelt, kus nii tihti kippus ununema edasiviiv, sisuline töö.

Joosep Nõu on sündinud 24. juulil 1906. a. Muhu-Suurevallas, Saaremaal. 1926. a. kevadel lõpetas kiitusega Läänemaa Ühisgümnaasiumi ja astus sama aasta sügisel Tartu ülikooli põllumajandusteaduskonna agronoomia-osakonda, mille lõpetas 1930. a. samuti kiitusega.

Juba üliõpilaspölvets töötanud maaparanduse ja geodeesia kabineti assistendina. 1934. a. omandas agrarökonoomia alal magister agronoomia kraadi. Tegutsenud õpetajana Vahi põllutöö- ja aiandus-mesindus- ja Kuremaa karjakontroll-assistentide koolis ning Polli põllutöö ja aiamaajanduskooli juhatajana. Alates 1. juulist 1938. a. haridusministeeriumi kutseoskuse osakonna koolide peainspektor.

Noorsoo-organisatsioonide tegevusest juhtivalt osa võtnud keskkooliõppilasena ja hiljem õpetajana ja koolijuhatajana. „Maanoorte“ lugejaile on tuntud J. Nõu vaimukas sulg meie ajakirjale tehtud kaastöö kaudu.

Jõhvi maanoorte õppelaager Toila-Pühajõel.

Jõhvi Põllumeeste Konvendi Maanoorte Ühenduse korraldusel toimus laupäeval ja pühapäeval, 8. ja 9. juunil Toilas Pühajõe orus maanoorte põllumajanduslik võistlus- ja õppelaager. Laagrivanemaks oli Viru maanoorte instr. E. Kello, õppejuhiks konsulent O. Vitsut.

Maanoori ilmus laagrisse 160. Instruktor E. Kello esitas maanoortele suvise tegevuskava ning õppetegevusest käsitleti heinaseemne kasvatamist. Kuna aga laager oli mõeldud üleriiklikeks maanoorte suvipäevade ettevalmistuseks, siis pandi erilist rõhku rahvatantsule ja võimlemisele.

Pühapäeval toimusid konvendi meistervõistlused kartulikoormises ja lehmaliipsis. Esimesel alal tuli meistriks

Linda Pehk — Purust, teine — J. Parve — Peerilt ja kolmas L. Virunurm Kohtlast. Lõpsumises omandas konvendi meistri nime Leida Jürissoon — endiselt 87 punktiga. Järgnesid L. Hallik 86 ja H. Kurba 73 punktiga.

V.-Maarja maanoored õppelaagris.

Väike-Maarja konvendi maanoorte üh. Triigi õppelaagri korraldajaiks olid Viru Maanoorte instruktor E. Kello ja maatulunduskonsulent Harri Varik. Laagrist võttis osa umbes 100 maanoort. Töökavas oli rida loenguid mitmesugustel teemadel, p. s. võimlemiste ja rahvatantsude õppimine ning ettevalmistus ülemaalisteks maanoorte suvipäevadeks.

Esimese laagripäeva õhtul toimus omavaheline tutvumisõhtu, kus esine-

sid mitmesuguste ettekannetega kõikide maanoorteringide tegeledes.

Teisel laagripäeval korraldati maanoortevõistlused kartulikoormises, lüpsis ja kõneoskuses.

Esikohtadele tulijad said konvendi meistri tiitli.

Lüpsmises tuli konvendi meistriks Osvald J a n t e r (Eipri). Teise auhinna said Olga R o t k a ja Meeri K u k k, kolmanda auhinna Elsa T i h ü, Vaimu S u u r a l l i k a s ja Osvald S a l u m e t s.

Kartulikoormises päris meistritiitli A. K a l a p ü d j a (Kiltsi). Teise auhinna said V. V i i r l a i d ja E. T i h u.

Kõnevõistlusel sai konvendi meistriks H. K u u s m a a (Äntu) ja teise auhinna L. Ü b i u s ja V. V i i r l a i d.

Meistrid said auhindadeks Väike-Maarja ühispanga hoiukarbid koos 1-kroonise hoiuarvega, peale selle põllumajanduslikku kirjandust. Lüpsimeister sai peale selle kr. 5.— Võiekspordilt.

Laagri lõpul avati V.-Maarja konvendi maanoorte ühenduse poolt korraldatud kirjandite võistlusel kohtadele tulnud kahe töö autorite ümbrikud. Mõlemad tööd said teise auhinna osaliseks. Autoriteks osutusid Artur K a d a r p i k (Kadila) ja üks noor Lalsi maanoorte ringist.

Viru-Jaagupi noored korraldasid metsapäeva ja võistlesid kõneoskuses.

Pühapäeval, 19. mail toimus Viru-Jaagupis kohaliku maanoorteringi korraldusel suurem metsapäev, mil puhul kaunistati Küti vallamaja ümbrust ja istutati uusi ilupuid Viru-Jaagupi kiriku kaasikusse. Vallamaja juures rajati uut elavaeda umbes 150 m pikkuselt, istutades 320 pöösast. Peale selle istutati üksikuid ilupuid. Osavõtjaid oli siin üle 35. Kiriku kaasikus istutati umbes 60 inimese osavõtul peamiselt tammesid, vahtraid ja kaski. Istutamistöid juhatas metsanduskonsulent A. Suuroja.

Õhtul toimus Küti vallamajas maanoortevaheline kõnevõistlus, kus võistlesid viis maanoort. Võistlejad olid kõned hästi ettevalmistanud ja esinesid tublide kõnelejatena. Auhindamiskomisjon tunnistas 1. auhinna vääri-
listeks Helga S e i n i ja Marta K u l l i k u, 2. auhinna vääri-
listeks Veera V a n o m e t s a ja Linda S a l g a, kuna 3. auhinna sai ainuke mees-

kõneleja Endel Vilu. Auhindadeks jagati kirjandust ja paremaid kõnelejad saavad kaasa võistelda konvendi kõne-
meistri nimele.

Unukse maanoorte tööülesandeid.

Unukse maanoorteringi suvise töökava kohaselt tööülesandeid lahendatakse keeduviljakasvatuse ja kodukau-
nistuse tööühmas, kanepi-, suhkru-
peedi-, keeduviljaseemne kasvatuse ja
mesilaste pidamise aladel. Üksikute
kuude jooksul teostatavad tööd on ette
nähtud alljärgnevalt — mais: seemne-
viljapuhtimine, võistlused ringi meistri
leidmiseks lüpsis, kraavikaevamises ja
kartulikoormises; juunis: külvipüha
korraldamine, õppelaagrist osavõtt jne.;
juulis: spordivõistlusi, õppematk jne.;
augustis: marja- ja keeduviljahoidiste
valmistamise kursus, ettevalmistustööd
näitusel esinemiseks jne.

Saaremaa maanoored võistlesid töös ja mängus.

Saaremaa maakondlikel maanoorte
suvipäevadel 15. ja 16. juunil Kuressaa-
res viidi läbi rida võistlusi. Laupäeval
Kaarma-Suure asunduses korraldatud
võistlustel tulid Saaremaa meistriteks:
künnis: A. T r u u — Sõrve konvendist,
kraavikaevamises: V. T ü r n p u u K i-
h e l k o n n a konvendist, **lüpsmises:** S.
R a m m u s — Kihelkonna konvendist.

Kartulikoormisvõistlusest, mis pealt-
vaatajais äratas üldist tähelepanu, võt-
tis osa 3 võistlejat. Esikohale tuli O.
L ö ö r — Pärssamaa konvendist, 2. ko-
hale E. L a i d r a — Sõrve konvendist,
3. kohale H. S a a r t — Kuressaare kon-
vendist. Maanoorte suvipäeval toimu-
nud kõnevõistlusest Saaremaa maanoor-
te kõneistri nimele, võtsid osa Pöide,
Pärssamaa, Sõrve ja Kuressaare konven-
tide kõnemeistrid. Võistluse üldvõitjaks
ja ühtlasi ka Saaremaa maanoorte kõ-
nemeistriks tuli Anton L e p p e r —
Sõrve konvendi Lõopõllu maanoorterin-
gist.

Aktusel toimus kõigi võistlejate pi-
dulik austamine, kus meistrid krooniti
tammepärgadega ja neile annetati lilli.

16. juunil toimus lossiohus veel võrk-
pallimängu võistlus, mis meeskondade
hea mängu tõttu kujunes võrdlemisi pi-
nevaks. Eriti huvitavaks kujunes heit-
lus esikoha pärast Pöide ja Sõrve kon-
ventide meeskondade vahel. Vaatamata
üldiselt peagu tasavägisele mängule,

suutis Põide konvendi meeskond võita siiski Sõrve konvendi meeskonna, tulles seega ka esikohale. 2. koha omandas Sõrve konvendi meeskond ja 3. koha Pärsamaa konvendi meeskond. Võistlustest võttis osa üldse 5 meeskonda.

Maanoorte õppelaagrid Elvas ja Voldis.

Laupäeval 1. ja pühapäeval 2. juunil korraldati Elva ja Voldis maanoortele põllumajanduslik õppelaager. Elva konvendi õppelaager korraldati Elva vallas Enno talus, kuna Voldi konvendi maanoorte õppelaager teostus Kaarepera mõisas. Laagris käsitleti kana- ja heinaseemnekasvatust, uudis- maa harimise ja lambapidamise puutuvaid küsimusi ja õpiti üleriigiliste maanoorte suvipäevade jaoks võimlemisharjutusi ja rahvatantse. Lektoritena Elva laagris esinesid konsulendid Roger, Poola, Jaama ja Vasula kodumajanduskooli juhataja Valvere ning instruktorid Idla ja Rebane; Voldi laagris: Poola, Jaama, Mäesep ja ning instruktorid Sulve ja Tuuna. Elva laagri vanemaks oli noortevanem M. Kiis ja õppejuhiks konsulent A. Hain; Voldi laagris oli vanemaks L. Eenmaa ja õppejuhiks O. Kermas.

Laagreid külastas ka Tartumaa Maanoorte Ühenduse esindaja.

Kodijärve maanoorter ing pidas 10 aastase töö juubelit.

Kodijärve maanoorter ingi 10. aasta-päeva pühitsemine toimus 26. mail, pühapäeval, Pikksaare rahvamajas. Vaatamata vihmasele ilmale oli rahvast kogunenud pidulikule sündmusele rohke- arvuliselt. Vaimuliku talituse pidas Kambja õp. Eritis, kes õnnistas maanoorter ingi uut lippu.

Kodijärve Maatulundusklubi asuta- mise mõtte algatajateks 1930. a. keva- del olid agronoom Veski, põllumees Joh. Meriloo, Toots, Kuku, Pastak jt. noorte- tegelased. Nende algatusel kutsuti kok- ku asutamiskoosolek ja pandi alus esi- mesele omalaadsele noorteorganisatsi- oonile ümbrukonnas.

Ringi peres tegutsetakse mitmetel huvialadel, nii juhivad põllumajandust esimees Leo P a s t a k; näitekunsti J. P a s t a k, kodumajandust Ilse V i k a t. Töötas ka seltskondliku kasvatuse õpiring haridusliidu kavade ja juhiste alusel.

Käesoleva suviperioodi tegevuses on noored agaralt asunud töövõistlustest osa võtma. Nii on keeduviljakasvatustes võistlemas 6 noort, heinaseemne alal 5, suhkrupeedi- ja maasikakasvatamises 5, kanepi- ja kanakasvatustes 1 noorte töö- rühm.

Seemnevilja puhtimises on ringi pe- re poolt antud ümbruskonnale eeskujul ja viidud puhtimise meetod rahva kes- kele.

Juubeli-aasta juhatusse kuuluvad: ringi esimees Leo P a s t a k, abi Ilse V i k a t, kirjatoimetaja Linda O t s a s o o, abiks Salme K a s e l e h t ja lae- kur Paul V i k a t. Ringivanemaks on endine esimees ja asutaja-liige Johan M e r i l o o.

Liikmeid on ringil 30. Juubeli puhul ilmub noorte poolt tegevuse mälestus- album „Külvaja“.

Pala-Ranna noorte tööst.

Alatskivi konvendis tegutsevad Ran- na ja Ranna-Kadrina maanoorter ingid teotsevad hoogsalt.

Talve hooajal korraldati hulk huvi- ja referaatõhtuid, millised leidsid suurt poolehoidu ümbruskonna poolt. Nii kor- raldati veel kirjanduslik kohus Ranna noorte poolt, kus aineks oli „Tõe ja õi- guse“ 1. köite Andrese ja Pearu vahe- korrad.

Huvialadest on edukalt tegutsemas mitmed ringid, nii töötab hästi Ranna noorte laulukoor ja Ranna ning Kadri- na ringide ühendatud keelpillide orkes- ter. Kevadel korraldati tütarlastele naiskäsitöö kursuse, milline kestis kaks nädalat.

Konvendilisest kui ka maakondli- kest suvipäevadest võtavad mõlemate ringide noored osa töövõistlustest ja esinevad laulukoori ning orkestri ette- kannetega.

Unipiha noorte tööväljalt.

Unipiha Põllumeeste Seltsi juures tegutsevad maanoorter ing on edukalt tegutsemas paljudel aladel. Hoogsalt kas- vatatakse kanu, külliti heinaseemneid ja suhkrupeede.

Ringi pere nii poiss- kui tütarlas- test liikmed on koondunud spordiringi „Edu“ alla. Hiljuti peeti spordiringi pea- koosolek, kus toimusid ka valimised. Uude juhatusse said esimeheks Arved V o l t, liikmeteks Erkki V o k k, Valdek P a n k s e p ja Endla P a a p.

Õnnestunud võistlused Vastse-Otepääl.

Vastse-Otepäa Maanoorterangi korraldusel toimus 26. mail Valgjärve vallas põllumajanduslik kõnekoosolek, kus peale kõnede huvitavamaks osaks kujunesid võistlused lehmaliipsis ja kartulikooremises.

Võistlustest võttis osa hulk agaramaid maanoori ümbruskonnast. Lehmaliipsis saavutas esikoha noor põllutöökooli haridusega perepoeg Hendrik Põder. Kartulikooremises näitas häid võimeid Erna Uibo, tulles esimesele kohale. Võistlustel andsid näpunäiteid konsulendid prl. H. Schmidt ja H. Polna. Võistlused kujunesid väga pinevateks. Vihmasele ilmale vaatamata oli avar taluõu publikust tulvil.

Maanoorte õppelaager Erastveres.

15. ja 16. juunil toimus Erastvere vanadekodu majapidamises ja tammi-kus Kanepi Konvendi maanoorte õppe-laager, kuhu oli maanoori kogunenud üle 100.

Õppelaager algas laup., 15. juunil kell 10 homm., mille avas laagrivanem, Konvendi esimees El. Saag. Kohe siirduti Erastvere vanadekodu majapida-misse, kus algas liipsivõistlus Kon- vendi Maanoorte Ühenduse liipsimeistri nimele. Liipsimeistriks tuli ja omandas 1-a auhinna Hilda Kaldmaa — Erastvere ringist, 2-a auhinna Hendrik Põder — Vastse-Otepäa ringist.

Pärast lõunat kõnelesid noortele Võrumaa aianduskonsulent H. Hunt ja metsanduskonsulent R. Raidmäe aianduse ja metsanduse aladelt. Käidi veel põllul ja aias tutvumas mitmesuguste küsimustega. Huvitavaks ja meeliköit- vaks osaks kujunes õhtul lõkketuli Erastvere tammi-kus, mis tõmbas kokku laagrikülalisi kaugelt ja ligidalt. Lõkke süütas ja pidas lõkkekõne õppevanem konsulent Hugo Polna, kuna lõkkeva- nana esines Ilmar Visnapuu — Karas- kist. Tule juures esines Karste ring ilusa võimlemisettekandega. Ringhää- lingut kogu lõkkerahvale andsid Kaag- vere ja Kanepi ringid. Oma loodud lõkketule pühenduse esitas Valter Ratas.

Laagri teisel päeval toimusid ette- valmistused üleriiklikeks suvipäeva- deks. Hiljem koguneti tammi-kusse, kus noortele kõneles liiklemisinspektor

Tann liiklemisest, misjärele algasid kõnevõistlused konvendi kõnemeistrite nimele. Kõnemeistriteks esimesele au- hinnale tulid Peeter Tammeppu — Kanepi ringist ja Arvo Plado — Karaskist 2. kohale. Järgnesid Selta Luht — Vastse-Otepäast, Ilmar Vis- napuu — Karaskist, H. Kattai — Kaagverest ja E. Kongo — Erast- verest.

Laager lõppes kell 16 ja noortevägi siirdus oma kodudesse.

Rõsna maanoorterangi tegevusest.

Hiljuti korraldati Rõsna maanoorte- ringi poolt Rahumäel P. Sõerdi aias põllumajanduslik kursus. Kursust juha- tas aianduskonsulent Unt. Kursusel toimus tegelik külmakahjude parandus: võeti välja külmunud õunapuud, korral- dati lõikamist, istutamist jne.

Rõsna maanoorterang on noor maa- organisatsioon Röpina ümbruses ja asu- tati moodunud aasta novembris. Selle lühikeses ajaga on noored näidanud suurt aktiivsust töös ja on asunud nüüd suhk- rupeedi kasvatamisele. Suhkrupeedi kas- vatamine toimub võistlus-süsteemi alu- sel. Suvises töökavas on veel kodukau- nistamise aktsiooni teostamine noorte kaudu. On asutatud rahvatantsutrupp. Ringivanemaks on Paul Heering, abiks Joh. Otsing. Esimees Ove N- agelmann, A. Kalmet — laekur, Aino Sõerd — kirjatöimetaja ja tegev juht Enno Kotisse.

Omaloomingu võistlus Röpina Noorte Maatulundusklubis.

Kuna Röpina Noorte Maatulundus- klubis on hulk noori, kellel on kirjan- duslikke kalduvusi, kuulutati välja esi- mene omaloomingu võistlus. Võistlus kestis aprilli lõpuni, mille kestel tuli kokku hulk töid.

Auhindamiskomisjon, kuhu kuulusid insruktor Ed. Runnel, konsulent M. Ka- rumaa, algk. õp. pr. M. Venesaar ja esindajana klubist H. Krigul, tegi nüüd oma otsuse.

Luuletustega said auhindu: Hans Kliimann, Paul Rändsaar, Kalju Paluoja. Jutustustega: Heino Häidma, Evald Tooding, Paul Rändsaar, Kalju Paluoja. Novel- lidega: Ev. Tooding, Paul Ränd- saar, Kalju Paluoja.